ఉపవాస ప్రకరణం

1వ అధ్యాయం - రమజాన్ నెల ఘనత

652. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు:- "రమజాన్ నెల రాగానే స్వర్గ ద్వారాలు తెరవబడతాయి; నరక ద్వారాలు మూసివేయబడతాయి. దాంతో పాటు దుష్టశక్తులకు సంకెళ్ళు పడతాయి."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 5వ అధ్యాయం - హల్ యుఖాలు రమజాను అవ్‌షహ్రు రమజాన్]

2వ అధ్యాయం - నెలవంక కన్పించగానే ఉపవాసాలు విధిగా పాటించాలి; నెలవంక దర్శనంతో ఈదుల్ ఫిత్ర్ (పండుగ) అవుతుంది

653. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓసారి రమజాన్ గురించి ప్రస్తావిస్తూ "నెలవంక కన్పించనంతవరకు ఉపవాసాలు పాటించకండి. అలాగే (తిరిగి) నెలవంక కన్పించనంత వరకు ఉపవాస విరమణ (పండుగ) చేయకండి. ఒకవేళ ఆకాశం మేఘావృతమయి ఉంటే ఆ నెల ముప్ఫై రోజులు పూర్తిగా ఉపవాసాలు ఉండండి." (అంటే ఆ నెల 29 రోజులు ఉపవాసముండి 29వ రోజున సాయంత్రం మబ్బు మూలంగా నెలవంక కన్పించకపోతే ముప్ఫైయ్యోరోజు కూడా ఉపవాసం పాటించి ముప్ఫయి రోజాల సంఖ్య పూర్తి చేయాలనుమాట).

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 11వ అధ్యాయం - ఖౌలిన్నబీ(సల్లం) ఇజారయ్‌తుముల్ హిలాలు ఖుసూము]

654. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు:- "నెల అంటే ఇన్ని, ఇన్ని, ఇన్ని (పది, పది, పదిరోజులు) అంటే ముప్ఫయిరోజులు ఒక నెల అవుతుంది. అలాగే నెల అంటే ఇన్ని, ఇన్ని, ఇన్ని (పది, పది, తొమ్మిది రోజులు) అంటే 29 రోజులు (కూడా) నెల అవుతుంది."

ఒకసారి దైవప్రవక్త (సల్లం) ముప్ఫయిరోజులు (చేతివ్రేళ్ళతో చూపిస్తూ) లెక్కపెట్టి చూపారు. మరొకసారి 29 రోజులు లెక్కపెట్టి చూపారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 68వ ప్రకరణం - తలాఖ్, 25వ అధ్యాయం - అల్ ఆన్. ఖాలల్లాహు తాలా వల్లజీన యర్మూన అజ్వాజహుమ్]

655. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(సల్లం) ఇలా చెప్పారు:- "మనం చదువు రాని వాళ్ళము. మనకు వ్రాయడం రాదు, లెక్కలూ రావు. నెల ఇన్ని రోజులు, ఇన్ని రోజులు అవుతుంది". దైవప్రవక్త(సల్లం) తమ చేత్తో ఒకసారి 29, మరొకసారి 30 లెక్కపెట్టి చూపారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 13వ అధ్యాయం - ఖౌలిన్నబీ (సల్లం) లానక్తుబు వలా నహ్‌సిబ్]

656. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు:- దానిని (చంద్రుడ్ని) చూసి ఉపవాసాలు పాటించండి. దానిని (చంద్రుడ్ని) చూసే ఉపవాస విరమణ (ఈదుల్ ఫిత్ర్) చేయండి. ఆకాశం మేఘావృతమయి చంద్రుడు కన్పించకపోతే షాబాన్ నెల ముప్ఫయి రోజులు నిండనివ్వండి. ★

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 11వ అధ్యాయం - ఖౌలిన్నబీ (స) ఇజారఅయితుముల్ హిలాల్ ఖుసూమూ]

3వ అధ్యాయం - రమజాన్ నెలకు ఒకటి, రెండు రోజులు ముందుగా ఉపవాసముండరాదు

657. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఈ విధంగా ప్రవచించారు:- "రమజాన్ నెల ప్రారంభం కావడానికి ఒకటి, రెండు రోజులు ముందుగా ఎవరూ ఉపవాసం పాటించకూడదు. ఒకవేళ ఎవరైనా ఆ తేదీల్లో ఎల్లప్పుడూ (ప్రతియేడూ) ఉపవాసాలు పాటిస్తూ ఉంటే అలాంటి వ్యక్తి ఈ తేదీల్లో ఉపవాసం పాటించవచ్చు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 14వ అధ్యాయం - లా యతఖద్దమన్న రమజాన బిసౌమి యౌమ్ వలా యౌమీన్]

4వ అధ్యాయం - 29 రోజుల నెల కూడా ఉంటుంది

658. విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ ఉమ్మె సల్మా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) తమ భార్యలలో కొందరి దగ్గరకు ఒక నెల దాకా వెళ్ళనని ప్రమాణం చేసి నిశ్చయించుకున్నారు. అలా ఇరవై తొమ్మిది రోజులు గడిచాయి. ఉదయం లేక సాయంత్రం ఆయన తన భార్యల దగ్గరికి వెళ్ళారు. ఆ సందర్భంలో అనుచరులు ఆయనతో మాట్లాడుతూ "దైవప్రవక్తా! మీరు ఒక నెల వరకు మీ భార్యల దగ్గరకు పోనని ప్రమాణం చేశారు కదా (మరిప్పుడు 29 రోజులే గడిచాయి)" అని అన్నారు. దానికి దైవప్రవక్త(స) "ఇరవై తొమ్మిది రోజులలో కూడా నెల అవుతుంది" అని సమాధానమిచ్చారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 67వ ప్రకరణం - నికాహ్, 92వ అధ్యాయం - హుజ్రతున్నబీ (స) నిసాఅహు ఫీగైరి బయూతిహిన్]

7వ అధ్యాయం - పండుగలు ఉండే రెండు నెలలు విలువైనవే

659. హజ్రత్ అబూ బకర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా తెలిపారు:- "రమజాన్, జిల్‌హజ్జ్

★ అంటే షాబాన్ నెల 29వ తేదీ సాయంత్రం మబ్బు పట్టి ఉంటే 30వ తేది కూడా వదిలేసి ఉపవాసాలు ప్రారంభించండి అని అర్థం. అదే విధంగా రమజాన్ నెల 29వ తేది సాయంత్రం మబ్బుపట్టి చంద్రుడు కన్పించకపోతే 30వ తేదీ కూడా ఉపవాసం పాటించి పండగ జరుపుకోండని భావం.

పండుగలు ఉండే రెండు నెలలు (ఎట్టి స్థితిలోనూ విలువలో) అల్పమైనవిగా ఉండవు."★
[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 12వ అధ్యాయం - షహ్రా ఈదిన్ లాయన్ ఖుసాన్]

8వ అధ్యాయం - ఉపవాసవ్రతం, ఉషోదయం నుండి మొదలవుతుంది

660. హజ్రత్ అదీ బిన్ హాతిం (రజి) కథనం:- (ఖుర్‌ఆన్‌లో) "నడిరేయి నలుపు తగ్గి, తొలి జాము తెలుపు దారం కనబడే వరకు" (2:187) అనే సూక్తి అవతరించినప్పుడు నేను ఒక నల్ల దారం, ఒక తెల్ల దారం తీసుకొని వాటిని నా తలగడ క్రింద పెట్టుకున్నాను. కాని రాత్రివేళ చీకటిలో చూస్తే అవి నాకు కన్పించలేదు. ఉదయం కాగానే దైవప్రవక్త(స) సన్నిధికి వెళ్ళి విషయం తెలిపాను. దైవప్రవక్త(స) అది విని "వాటి అర్థం రాత్రి నలుపు, పగటి తెలుపు అని గ్రహించాలి (దారాలు కాదు)" అని అన్నారు.
• [సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 16వ అధ్యాయం - ఖౌలిల్లాహితఆలా కులూ వష్రబూ హత్తాయుతబయ్యనలకుమ్]

661. హజ్రత్ సహెల్ బిన్ సాద్ (రజి) కథనం:- "వకులూ వష్రబూ హత్తాయత బయ్యన లకుముల్ ఖైతుల్ అబ్‌యజుమినల్ ఖైతిల్ అస్వది" అనే సూక్తి (2:187) అవతరించింది. ఇంకా 'మినల్ ఫజ్ర్' అవతరించలేదు. అప్పుడు (మాలో) కొందరు ఉపవాసం ఉండేందుకు (సహరీవేళ తెలుసుకునేందుకు) తమ కాళ్ళకు ఒక నల్లదారం, ఒక తెల్లదారం కట్టుకొని, ఆ దారాలు స్పష్టంగా కన్పించేవరకు (రాత్రివేళ నిస్సంకోచంగా) తింటూ ఉండేవారు. తరువాత దేవుడు మినల్ ఫజ్ర్ సూక్తి అవతరింపజేశాడు. దాంతో వారికి ఈ సూక్తి అర్థం పగలు-రేయి అని తెలిసింది.
[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 16వ అధ్యాయం - ఖౌలిల్లాహితాలా వకులూ వష్రబూ హత్తాయత బయ్యన లకుమ్]

662. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు:- "రాత్రివేళ బిలాల్ (రజి) అజాన్ ఇస్తుంటారు. అందుచేత మీరు (ఆయన అజాన్ గురించి పట్టించుకోకుండా) ఇబ్నె ఉమ్మె మక్తూమ్ తిరిగి అజాన్ ఇచ్చే వరకు నిరభ్యంతరంగా తినవచ్చు, తాగవచ్చు."
[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 11వ అధ్యాయం - అజానిల్ ఆమా ఇజాకానలహూ మయ్యఖ్బిరుహూ]

663. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- హజ్రత్ బిలాల్ (రజి) (అర్థ)రాత్రివేళ ఇంకా ఉండగానే (రమజాన్ నెలలో) అజాన్ ఇస్తుంటారు. అందువల్ల హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమ్మె మక్తూమ్ (రజి) అజాన్

★ ఈ హదీసుపై వివిధ ధర్మవేత్తలు విభిన్న రకాలుగా వ్యాఖ్యానించారు. కొందరి అభిప్రాయం ప్రకారం, ఒకే సంవత్సరంలో ఈ రెండు నెలలు 29 రోజుల మాసాలుగా ఉండవని, వాటిలో ఒకటి 29 రోజుల నెలయితే రెండవది తప్పకుండా 30 రోజుల నెల అయి ఉంటుందని ఈ హదీసు భావం. మరికొందరి అభిప్రాయం ప్రకారం, పుణ్యార్జనరీత్యా ఈ రెండు నెలలు సమానమేనని, ఒకటి తక్కువ మరొకటి ఎక్కువ కాదని అర్థం. ఉదాహరణకు రమజాన్ నెలలో పుణ్యార్జనకై ఉపవాసవ్రతాలుంటే, జిల్‌హజ్జ్ నెలలో హజ్ నియమాలుంటాయన్నమాట. కాని ఈ అభిప్రాయాలన్నీ బలహీనమైనవి. 29 రోజుల నెలయినా, 30 రోజుల నెలయినా ఈ రెండు మాసాల పుణ్యం ఎట్టి స్థితిలోనూ తగ్గదు. నెలలో ఒకతేది తగ్గిపోయినంత మాత్రాన పుణ్యంలో కొరత రాదు. [హజ్రత్ నవవీ రహ్మాలై]

ఇచ్చేవరకు నిస్సంకోచంగా తినండి, త్రాగండని దైవప్రవక్త(స) అన్నారు. ఇబ్నె ఉమ్మె మక్తూమ్ (రజి) ఫజ్ర్ వేళ అయ్యేదాకా అజాన్ ఇచ్చేవారు కాదు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 17వ అధ్యాయం - ఖౌలిన్నబీ (స) లాయమ్నాకుమ్ మిన్ సహూరికుం అజాన్ బిలాల్]

664. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ మస్‌వూద్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా ప్రవచించారు:- "తహజ్జుద్ నమాజ్ చేస్తూ ఉండేవాళ్ళు (భోజనానికి) వచ్చేందుకు, నిద్రిస్తున్న వాళ్ళు మేల్కొనేందుకు వీలుగా బిలాల్ (రజి) రాత్రివేళ అజాన్ ఇస్తుంటారు. అందువల్ల ఆయన అజాన్ విని ఎవరూ సహరీ భోజనం తినడం మానివేయనవసరం లేదు. ఆయన ఇచ్చే అజాన్ విని ఉషోదయమయిందని గాని, లేక తెల్లవారిపోయిందని గాని ఏ ఒక్కరూ భావించకూడదు."

దైవప్రవక్త (స) ఇలా చెబుతూ తమ చేతివ్రేళ్ళతో సూచించారు. మొదటి వాటిని పైకి ఎత్తారు. తరువాత క్రిందికి దించారు. అంటే ఈ విధంగా (తెలుపు) వ్యాపించే వరకు అని అర్థం.

[సహీహ్ బుఖారీ : 10వ ప్రకరణం - అజాన్, 13వ అధ్యాయం - అల్‌అజాన్ ఖబ్లల్ ఫజ్ర్]

9వ అధ్యాయం - సహ్రీ తినడం అభిలషణీయం. సహ్రీ ఆలస్యంగా, ఇఫ్తార్ తొందరగా చేయాలి

665. హజ్రత్ అనస్ బిన్ మాలిక్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా తెలిపారు:- "సహ్రీ భోజనం చేయడం శుభానికి కారణభూతమవుతుంది. అందువల్ల మీరు సహ్రీ భోజనం చేయండి."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 20వ అధ్యాయం - బరకతిస్సుహూరి మిన్‌గైరి యుజాబ్]

666. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- హజ్రత్ జైద్ బిన్ సాబిత్ (రజి) తాను దైవప్రవక్త(స)తో కలసి సహ్రీ భోజనం చేసినట్లు, భోజనం చేసిన తరువాత అందరూ నమాజ్ చేయడానికి వెళ్ళినట్లు నాకు తెలిపారు. అప్పుడు నేను "సహ్రీ, నమాజ్‌ల మధ్య ఎంత విరామం ఉండింది?" అని అడిగాను. దానికి హజ్రత్ జైద్ (రజి) "దాదాపు యాభై లేక అరవై ఆయత్‌లు (ఖుర్‌ఆన్ సూక్తులు) పఠించేటంత సమయం" అని సమాధానమిచ్చారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 9వ ప్రకరణం - మవాఖియతుస్సలాత్, 27వ అధ్యాయం - వఖ్తుల్ ఫజ్ర్]

667. హజ్రత్ సహెల్ బిన్ సాద్ (రజి)కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు:- "ప్రజలు ఇఫ్తార్ (ఉపవాస విరమణ) త్వరగా చేస్తున్నంత కాలం మంచికి కట్టుబడి ఉంటారు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 45వ అధ్యాయం - తాజీలిల్ ఇఫ్తార్]

10వ అధ్యాయం - ఉపవాసవ్రతం ముగిసే సమయం

668. హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఈ విధంగా ప్రవచించారు:- "రాత్రి ఇటు (తూర్పు) వైపుకు వచ్చి, పగలు అటు (పశ్చిమం) వైపుకు వెళ్ళి సూర్యుడు (పూర్తిగా) అస్తమించినప్పుడు ఉపవాస విరమణ (ఇఫ్తార్) సమయం అవుతుంది."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 43వ అధ్యాయం - మతాయహిల్లు ఫిత్రుస్సాయిమ్]

669. హజ్రత్ ఇబ్నె అబీ ఔఫా (రజి) కథనం:- మేమొకసారి దైవప్రవక్త(స)తో కలసి ప్రయాణం చేస్తున్నాము. (అది రమజాన్ నెల. సూర్యుడు అస్తమించగానే) దైవప్రవక్త(స) ఒకతడ్ని ఉద్దేశించి "దిగు. దిగి నా కోసం సత్తుపిండి తీసిపెట్టు" అని అన్నారు. అతను ఈ మాట విని "దైవప్రవక్తా! సూర్యరశ్మి ఇంకా మిగిలి ఉంది కదా?" అన్నారు. "దిగు. దిగి నా కోసం సత్తుపిండి తీసిపెట్టు" అన్నారు దైవప్రవక్త(స) మరలా. "దైవప్రవక్తా! సూర్యరశ్మి ఇంకా ఉంది కదా?" అన్నాడు అతను తిరిగి. దైవప్రవక్త(స) మూడవసారి కూడా "దిగు, దిగి నా కోసం సత్తుపిండి తీసిపెట్టు" అన్నారు. అప్పుడు ఆ వ్యక్తి వాహనం నుండి దిగి దైవప్రవక్త(స) కోసం సత్తుపిండి తీసి నీటిలో నానబెట్టి సిద్ధం చేశాడు. దైవప్రవక్త(స) దాన్ని తాగారు. ఆ తరువాత ఆయన తన చేతిని అటు (తూర్పు) వైపు సూచిస్తూ "చూడు. అటువైపు నుంచి చీకటి ముసురుకురావడం చూడగానే ఉపవాసవ్రతాన్ని విరమించండి" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 33వ అధ్యాయం - అస్సౌమి ఫిస్సఫరి వల్ ఇఫ్తార్]

11వ అధ్యాయం - నిర్విరామంగా ఉపవాసాలు పాటించడం నిషిద్ధం

670. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- నిర్విరామంగా ఉపవాసాలు పాటించకూడదని దైవప్రవక్త(స) మమ్మల్ని ఆదేశించారు. అప్పుడు ఆయన అనుచరులు "మరి మీరు నిర్విరామంగా ఉపవాసాలు పాటిస్తున్నారే?" అని అడిగారు. దానికి దైవప్రవక్త(స) (నా సంగతి వేరు) "నేను మీలాంటి వాడ్ని కాదు. నాకు తినిపించడం, త్రాగించడం జరుగుతుంది" ★ అని సమాధానమిచ్చారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 48వ అధ్యాయం -అల్‌వసాలి వమన్ ఖాల లైసఫిల్లైలి సియామ్]

671. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) మమ్మల్ని నిర్విరామ ఉపవాసాలు పాటించడాన్ని వారించినప్పుడు అనుయాయులలో ఒకతను "దైవప్రవక్తా! మీరు నిర్విరామంగా ఉపవాసాలు ఉంటున్నారు కదా మరి?" అని అడిగాడు. దానికి దైవప్రవక్త(స) సమాధానమిస్తూ "మీలో నాలాంటివాడు ఎవరున్నారో కాస్త ఆలోచించండి. నా ప్రభువు నాకు రాత్రంతా తినిపిస్తూ త్రాగిస్తూ (ఆధ్యాత్మిక) పారవశ్యాన్ని ప్రసాదిస్తున్నాడు" అని అన్నారు.

ఇంత చెప్పినప్పటికీ జనం నిర్విరామ ఉపవాసాలు ఉండటం మానలేకపోయారు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) కూడా వారితో పాటు విరామం లేకుండా ఉపవాసాలు పాటించడం ప్రారంభించారు. ఒకటి రెండు రోజులు గడచిన తరువాత (రమజాన్) నెలవంక కన్పించింది. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) "నెలవంక గనక కన్పించి ఉండకపోతే నేను మరికొన్ని రోజుల పాటు ఇలాగే నిర్విరామంగా ఉపవాసాలు ఉండేవాడ్ని" అని అన్నారు. దైవప్రవక్త(స) వారించినప్పటికీ వారు మానుకోనందున

★ ఇమామ్ ఇబ్నె ఖయ్యూమ్ (రహ్మలై) అభిప్రాయం ప్రకారం తినిపించడం, త్రాగించడం అంటే - "దేవుడు నాకు తన దివ్యజ్ఞానాన్ని ప్రసాదిస్తూ నా మనోమస్తిష్కాలను జ్యోతిర్మయం చేస్తున్నాడు. ఈ ఉపవాస వ్రతాల సందర్భంగా నాలో అనిర్వచనీయమైన పరవశం మధురానుభూతులు కలుగుతాయి. దేవుని సన్నిధాన సాక్షాత్కారాలు లభిస్తాయి.

ఆయన ఇంకా ఇలా రాస్తున్నారు; 'ఇందులో విచిత్రమేమీ లేదు. దైవసామీప్యం పట్ల శ్రద్ధాశక్తులున్న వ్యక్తి సాధారణ అనుభవం ద్వారా కూడా భక్తి మాధుర్యాన్ని చవిచూడగలడు. ఆత్మకు, అంతరంగానికి కావాల్సిన ఆహారం లభించిందని గ్రహించిన మనిషి పాశవిక పదార్థాల కోసం ఎన్నడూ వెంపర్లాడడు. అంతేకాదు, అతను ప్రాపంచిక వ్యామోహాన్ని త్యజించి ఆధ్యాత్మిక వికాస సాధనలోనే తాదాత్మ్యం చెందుతాడు.

వారిని శిక్షించడానికా అన్నట్లు ఆయన ఈ విధంగా హెచ్చరించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 49వ అధ్యాయం - అత్తన్కీలి లిమనక్సరల్ విసాల్]

672. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(స) ఇలా బోధించారు: "నిర్విరామంగా ఉపవాసాలు ఎన్నటికీ పాటించకండి". ఆయన ఈ మాట రెండుసార్లు చెప్పారు. అప్పుడు ప్రవక్త అనుచరులు "మరి మీరు నిర్విరామ ఉపవాసాలు ఉంటున్నారు కదా?" అని అడిగారు. దానికి దైవప్రవక్త(స) సమాధానమిస్తూ "నా ప్రభువు నాకు రాత్రంతా తినిపిస్తూ, త్రాగిస్తూ (ఆధ్యాత్మిక) పారవశ్యాన్ని కలిగిస్తున్నాడు. మీరు (అలా చేయకండి) మీ శక్తి మేరకు మాత్రమే సత్కార్యాల ఆచరణకై శ్రమించండి" అని ఉపదేశించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 49వ అధ్యాయం - అత్తన్కీలి లిమనక్సరల్‌విసాల్]

673. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓసారి నెల చివరి రోజుల్లో నిర్విరామ ఉపవాసాలు పాటిస్తే, ఆయనతో పాటు ఆయన అనుచరులు కూడా కొందరు నిర్విరామ ఉపవాసాలు పాటించడం ప్రారంభించారు. దైవప్రవక్త(స) ఈ సంగతి తెలిసి "ఈ నెల గనక మరింత దీర్ఘంగా ఉంటే వీరు హద్దు మీరడం మానుకునేలా (అంటే నిర్విరామ ఉపవాసాలతో ఢీలా పడిపోయేలా) నేను మరికొన్ని రోజులు ఇలాగే విరామం లేకుండా ఉపవాసాలు పాటించేవాడ్ని. నేను మీలాంటి వాడ్ని కాను (నా సంగతే వేరు). నా ప్రభువు నాకు ఎల్లవేళలా తినిపిస్తూ, త్రాగిస్తూ ఉంటాడు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 94వ ప్రకరణం - అత్తమన్నీ, 9వ అధ్యాయం - మాయజూజ మినల్లూ]

674. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) నిర్విరామ ఉపవాసాలు పాటించకండని వారించినప్పుడు ఆయన అనుచరులు "మరి మీరు నిర్విరామ ఉపవాసాలు పాటిస్తున్నారు కదా?" అని అడిగారు. దానికి దైవప్రవక్త(స) "నేను మీలాంటివాడ్ని కాను. నా ప్రభువు నాకు తినిపిస్తున్నాడు, త్రాగిస్తున్నాడు కూడా" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 48వ అధ్యాయం - అల్‌విసాలి వమన్ ఖాల లైసఫిల్లైలిస్సియామ్]

12వ అధ్యాయం - ఉపవాసముండి లైంగికోద్రేకం లేకుండా ముద్దాడవచ్చు

675. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఉపవాసముండి తన భార్యలలో కొందరిని ముద్దుపెట్టుకునేవారు. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) ఈ మాట చెప్పి పకాలున నవ్వారు (ఆ భార్య తానే అయినట్లు).

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 24వ అధ్యాయం - ఖుబ్లతిస్సాయెమ్]

676. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఉపవాస స్థితిలో (తమ భార్యలను) ఆలింగనం, ముద్దాడటం చేసుకునేవారు. ఆయన మానవులందరిలోకెల్లా ఎంతో లైంగిక నిగ్రహ శక్తి గలవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 23వ అధ్యాయం - అల్ ముబాషిరతిస్సాయమ్]

13వ అధ్యాయం - తెల్లారే దాక లైంగిక అశుద్ధావస్థలో ఉన్నా ఉపవాస వ్రతానికి భంగం రాదు

677. హజ్రత్ అబూ బకర్ బిన్ అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ హారిస్ బిన్ హెష్షామ్ కథనం ప్రకారం హజ్రత్ ఆయిషా (రజి), హజ్రత్ ఉమ్మె సల్మా (రజి)లు ఇలా తెలిపారు:- దైవప్రవక్త(స) తమ భార్యలలో ఒకర్ని కలుసుకొని (ఒక్కోసారి) ఆ రాత్రి తెల్లారేదాకా లైంగిక అశుద్ధావస్థలోనే గడిపేవారు. ఆ తరువాత (ఉషోదయం వేళ) స్నానం చేసి ఉపవాసం ఉండేవారు.

(ఆ కాలంలో మదీనా గవర్నర్‌గా ఉండిన) మర్వాన్ ఈ మాట అబ్దుర్రహ్మాన్ బిన్ హారిస్ (రజి) నోట విని "దేవుని కోసం ఈ విషయం హజ్రత్ అబూ హురైరా(రజి) దగ్గర తప్పకుండా ప్రస్తావించండి" అని అన్నారు. మర్వాన్ పలుకులు అబ్దుర్రహ్మాన్ (రజి)కు నచ్చలేదు. అయితే కాకతాళీయంగా ఓసారి మేమంతా 'జుల్‌హులైఫా' అనే చోట కలుసుకున్నాం. అక్కడ హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) గారి భూములు ఉన్నాయి. హజ్రత్ అబ్దుర్రహ్మాన్ (రజి) అప్పుడు హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి)తో ఇలా అన్నారు: "నేనొక మాట మీ దగ్గర ప్రస్తావించదలిచాను. మర్వాన్ గనక 'దేవుని కోసం' అని చెప్పకపోయి ఉంటే నేనీ విషయాన్ని మీ ముందు ప్రస్తావించేవాడ్ని కాదు" అని అన్నారు. తరువాత ఆయన హజ్రత్ ఆయిషా (రజి), హజ్రత్ ఉమ్మె సల్మా (రజి)లు చెప్పిన సంగతి హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) ముందు ప్రస్తావించారు. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) అది విని "ఫజల్ బిన్ అబ్బాస్ (రజి) ఈ విషయాన్ని నాకు ఈ విధంగానే విన్పించారు. దీన్ని గురించి నాకంటే ఆయనకే బాగా తెలుసు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 22వ అధ్యాయం - అస్సాయెమ్ యుసుబహ్‌జుంబన్]

14వ అధ్యాయం - ఉపవాసి పగటి వేళ సంభోగించడం నిషిద్ధం

678. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం:- ఒకతను దైవప్రవక్త(స) సన్నిధికి వచ్చి (తనను గురించే చెప్పుకుంటూ) "ఈ నీచుడు రమజాన్ (ఉపవాస స్థితి)లో తన భార్యతో సంభోగించాడు"అని అన్నాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) "అయితే నీవు ఒక బానిసకు స్వేచ్ఛనివ్వగలవా?" అని అడిగారు. దానికా వ్యక్తి "ఇవ్వలేను" అన్నాడు. "మరి నీవు ఎడతెరిపి లేకుండా రెండు నెలల పాటు ఉపవాసముండగలవా?" అని అడిగారు దైవప్రవక్త(స). దానికి ఆ వ్యక్తి "ఉండలేను" అని సమాధానమిచ్చాడు. "పోనీ, అరవై మంది నిరుపేదలకు అన్నదానం చేయగలవా?" అని అడిగారు దైవప్రవక్త(స)మళ్ళీ. ఆ వ్యక్తి "అదీ చేయలేను" అన్నాడు.

ఆ తరువాత కాస్సేపటికి దైవప్రవక్త(స) దగ్గరకు ఎవరో ఓ ఖర్జూరపండ్ల తట్ట తెచ్చారు. దైవప్రవక్త (స) దాన్ని ఆ వ్యక్తికి చూపిస్తూ "వీటిని తీసుకెళ్ళి నీ వైపున నిరుపేదలకు దానం చెయ్యి" అని అన్నారు. అందుకావ్యక్తి "ఎలా దానం చెయ్యగలను? మదీనా పట్టణం ఇరువైపులా ఉన్న రాతినేల ప్రదేశాల్లో మాకన్నా దరిద్రులు మరెవరూ లేరు" అని అన్నాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) "సరే, నువ్వే తీసుకెళ్ళి నీ కుటుంబానికి తినిపించు" అని చెప్పారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 31వ అధ్యాయం - అల్ జామివు ఫీరమజాన హల్ యుతఅము అహ్‌లహు మినల్ కఫ్ఫారతి ఇజాకానూ మహావీజ్]

679. విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- ఓసారి ఒకతను మస్జిదులో దైవప్రవక్త(స) దగ్గరికి వచ్చి "నేను (నరకాగ్నిలో) కాలిపోయాను" అన్నాడు. దైవప్రవక్త(స) అతని మాటలు విని "ఎలా కాలిపోయావు?" అని అడిగారు. అప్పుడా వ్యక్తి "నేను రమజాన్ (ఉపవాసస్థితి)లో నా భార్యతో సంభోగించాను" అని తెలిపాడు. "అయితే (పాపపరిహారంగా) దానం చెయ్యి" అన్నారు దైవప్రవక్త(స). దానికా వ్యక్తి "దానం చెయ్యడానికి నా దగ్గర చిల్లిగవ్వకూడా లేదు" అని అన్నాడు.

ఆ తరువాత అతను (దూరంగా ఓ చోట) కూర్చున్నాడు. కాస్సేపటికి ఒకతను గాడిద మీద ఆహార సామగ్రి పెట్టుకొని దైవప్రవక్త (స) సన్నిధికి వచ్చాడు. (ఈ హదీసు ఉల్లేఖించిన హజ్రత్ అబ్దుర్రహ్మాన్ ఆ సామానేమిటో తనకు తెలియదని అన్నారు.) అప్పుడు దైవప్రవక్త(స), "ఆ కాలిపోయిన వాడు ఎక్కడున్నాడు?" అని అడిగారు. ఆ వ్యక్తి వెంటనే "నేనిక్కడే ఉన్నానండీ!" అన్నాడు. "ఇదిగో వీటిని తీసికెళ్ళి (పాపపరిహారంగా) నిరుపేదలకు దానం చెయ్యి" అని చెప్పారు దైవప్రవక్త(స). "ఏమిటీ! నాకంటే నిరుపేదలకు దానం చెయ్యాలా!! (మా కంటే నిష్టదరిద్రులు ఎవరున్నారు ఈ ఊళ్ళో?) మా ఇంట్లో తింటానికి ఒక మెతుకైనా లేదు" అన్నాడతను. దైవప్రవక్త(స) ఈ మాటలు విని "సరే, నువ్వే పట్టుకెళ్ళి తిను" అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 86వ ప్రకరణం - హుదూద్, 26వ అధ్యాయం - మన్ అసాబుజంబన్ దూనల్ హద్దిఫ అఖ్బరల్ ఇమామ్]

15వ అధ్యాయం - ప్రయాణం రెండు మజిలీలకు మించితే బాటసారి ఉపవాసం విధిగా పాటించనవసరం లేదు

680. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) ఓసారి రమజాన్ నెలలో మక్కా పట్టణానికి బయలుదేరారు. బయలుదేరే సమయంలో ఆయన ఉపవాసం ఉన్నారు. అయితే కదీద్★ అనే ప్రాంతానికి చేరుకున్న తరువాత ఆయన ఉపవాసాన్ని విరమించారు. ఆయనతో పాటు ఇతరులు (అనుచరులు) కూడా ఉపవాస విరమణ చేశారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 34వ అధ్యాయం - ఇజాసామ అయ్యామన్ మిర్రమజాన్]

681. హజ్రత్ జాబిర్ బిన్ అబ్దుల్లా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఓసారి ప్రయాణం చేస్తూ ఒక చోట ఒక జన సమూహాన్ని చూశారు. ఆ జనం ఒక వ్యక్తికి ఎండ తగలకుండా నీడ పట్టసాగారు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) "ఏమిటిదీ?" అని అడిగారు. దానికి ప్రజలు "ఇతను ఉపవాసం ఉన్నాడండీ" అన్నారు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) "ప్రయాణావస్థలో ఉన్నప్పుడు ఉపవాసముండటం సత్కార్యం అనిపించుకోదు" అని బోధించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 36వ అధ్యాయం - ఖౌలిన్నబీ (స) లిమన్ జుల్లిల అలైహి వష్తద్దల్ హర్రు లైస మినల్ బిర్రిస్సౌము ఫిస్సఫర్]

★ 'కదీద్' అనేది ఒక ప్రాంతం పేరు. ఈ ప్రాంతం మదీనా నుండి ఏడు మజిలీల (అంటే దాదాపు 42 మైళ్ళు) దూరంలో ఉంది. అక్కడ్నుంచి మక్కా పట్టణం రెండు మజిలీల దూరంలో ఉంటుంది. ఈ ప్రాంతంలో ఒక సెలయేరు కూడా ఉంది.

682. హజ్రత్ అనస్ బిన్ మాలిక్ (రజి) కథనం:- మేమొకసారి దైవప్రవక్త(స)తో కలసి ప్రయాణం చేస్తున్నాము. ఆ ప్రయాణంలో ఉపవాసమున్నవారు ఉపవాసం లేనివారికి, ఉపవాసం లేని వారు ఉపవాసం ఉన్నవారికి (ఉపవాస విషయంలో) ఎలాంటి అభ్యంతరం చెప్పలేదు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 37వ అధ్యాయం - లమ్‌యయిబ్ అస్ హాబున్నబీ (సల్లం) బాజుహుమ్ బాజన్ ఫిస్సౌమి వల్ ఇఫ్తార్]

16వ అధ్యాయం - ప్రయాణావస్థలో ఉపవాసం పాటించకుండా పని చేయడమే ఎక్కువ పుణ్యప్రదం

683. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం:- మేమొకసారి (ప్రయాణంలో) దైవప్రవక్త(సల్లం) వెంట ఉన్నాము. మాలో (ఎండ తగలకుండా) పైన దుప్పటి పరచుకున్న వాడికి అందరికంటే ఎక్కువ నీడ లభించింది. ఉపవాసం ఉన్నవాళ్ళు ఎలాంటి పనులు చేయలేదు. ఉపవాసం లేనివాళ్ళు మాత్రం ఒంటెలకు నీళ్ళు త్రాగించడం, వాటిని ఇతర పనులకు ఉపయోగించడం, (గుడారాలు వేయడం) మొదలైన ఎన్నో సేవలు చేశారు. దైవప్రవక్త(సల్లం) ఈ స్థితిని చూసి "ఈ రోజు ఉపవాసం లేనివాళ్ళు (అత్యధిక) పుణ్యాన్ని ఆర్జించారు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 56వ ప్రకరణం - జిహాద్ వస్సైర్, 70వ అధ్యాయం - ఫజ్లిల్ ఖిద్మతి ఫిల్ గజ్వ]

17వ అధ్యాయం - ప్రయాణావస్థలో ఉపవాసం ఉండవచ్చు, ఉండకపోవచ్చు కూడా

684. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- హమ్జా బిన్ అమ్ర్ సల్మా(రజి) దైవప్రవక్త(సల్లం)ని "ప్రయాణావస్థలో నేను ఉపవాసం పాటించనా?" అని అడిగారు. ఈయన అత్యధిక ఉపవాసాలు పాటించేవారు. దైవప్రవక్త(సల్లం) అతని మాటలు విని, "అది నీ ఇష్టాయిష్టాల మీద ఆధారపడి ఉంది. ఉపవాసం ఉండవచ్చు, ఉండకపోవచ్చు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 33వ అధ్యాయం - అస్సౌమి ఫిస్సఫరి వల్ ఇఫ్తార్]

685. హజ్రత్ అబూదర్దా (రజి) కథనం:- మేమొకసారి దైవప్రవక్త(సల్లం)తో కలసి (ఓ ప్రాంతానికి) ప్రయాణమయ్యాము. ఎండ తీక్షణమయిపోయింది. జనం ఎండవేడికి తాళలేక తలలపై చేతులు పెట్టుకునేవారు. మాలో దైవప్రవక్త(సల్లం), ఇబ్నె రవాహా(రజి)లు తప్ప ఎవరూ ఉపవాసం ఉండలేదు.

[సహీహ్ బుఖారీ, 30వ ప్రకరణం-సౌమ్, 35వ అధ్యాయం - హద్దసనా అబ్దుల్లాహ్ బిన్ యూసుఫ్]

18వ అధ్యాయం - అరఫాత్‌లో ఆగినపుడు హాజీలు ఉపవాసం ఉండకపోవడం అభిలషణీయం

686. హజ్రత్ ఉమ్ముల్ ఫజల్ బిన్తె హారిస్ (రజి) కథనం:- అరఫాత్‌లో ఆగే రోజున కొందరు వ్యక్తులు 'ఈ రోజు దైవప్రవక్త(సల్లం) ఉపవాసం ఉన్నారా లేదా' అనే విషయం గురించి నా ఎదుట పరస్పరం భేదాభిప్రాయాలు వ్యక్తపరచుకున్నారు. దైవప్రవక్త(సల్లం) ఈ రోజు ఉపవాసం ఉన్నారని కొందరంటే,

ఆయన ఈ రోజు ఉపవాసం లేరని మరికొందరు అన్నారు. ఆ తరువాత నేను దైవప్రవక్త(సల్లం) దగ్గరకు ఒక గిన్నెడు పాలు పంపించాను. ఆ సమయంలో దైవప్రవక్త(సల్లం) (అరఫాత్ మైదానంలో) ఒంటె మీద కూర్చొని వఖూఫ్ చేసి (అంటే ఆగి) ఉన్నారు. నేను పంపిన ఆ పాలను ఆయన త్రాగారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 25వ ప్రకరణం - హజ్, 88వ అధ్యాయం - అల్ వఖూఫి అలద్దాబ్బతి బిఅరఫా]

687. విశ్వాసుల మాతృమూర్తి హజ్రత్ మైమూన (రజి) కథనం:- అరఫా రోజు జనానికి దైవప్రవక్త(స) ఉపవాసం ఉన్నారో లేదోనన్న అనుమానం వచ్చింది. (ఆ అనుమానం తీర్చడానికి) నేను దైవప్రవక్త(స) దగ్గరకు ఓ గిన్నెడు పాలు పంపాను. ఆ సమయంలో ఆయన అరఫాత్‌లో ఆగి ఉన్నారు. ఆయన ఆ పాలను ప్రజల సమక్షంలోనే త్రాగారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 65వ అధ్యాయం - సౌమి అరఫా]

19వ అధ్యాయం - ఆషూరా రోజు (ముహర్రం పదో తేది) ఉపవాసం

688. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- అజ్ఞానకాలంలో ఖురైషులు 'ఆషూరా' రోజున ఉపవాసం పాటించేవారు. అందువల్ల దైవప్రవక్త(స) కూడా ఆ రోజు ఉపవాసం ఉండాలని ప్రజలను ఆదేశించారు. అయితే రమజాన్ ఉపవాసాలు ఫర్జ్(విధి) అయినప్పుడు దైవప్రవక్త(స) ఆషూరా ఉపవాసాన్ని గురించి ప్రస్తావిస్తూ "ఆషూరా రోజు ఇష్టమయినవాళ్ళు ఉపవాసం పాటించవచ్చు, ఇష్టం లేని వాళ్ళు దాన్ని వదిలేయవచ్చు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 1వ అధ్యాయం - ఉజూబి సౌమి రమజాన్]

689. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- అజ్ఞాన కాలంలో ప్రజలు ఆషూరా రోజు ఉపవాసం ఉండేవారు. అయితే రమజాన్ ఉపవాసాలు విధిగా చేయబడినప్పుడు "ఇష్టమున్న వాళ్ళు ఆషూరా రోజు ఉపవాసం ఉండవచ్చు. ఇష్టం లేని వాళ్ళు మానెయ్యవచ్చు" అని చెప్పారు దైవప్రవక్త(స).

[సహీహ్ బుఖారీ: 65వ ప్రకరణం - అత్తఫ్సీర్ - బఖరా సూరా: 24వ అధ్యాయం - యాఅయ్యుహల్లజీన ఆమనూకుతిబ అలైకుముస్సియామ్]

690. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ మస్‌వూద్ హదీసు:- ఓ రోజు హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ మస్‌వూద్ (రజి) దగ్గరకు అష్అత్ బిన్ ఖైస్ (రహ్మాలై) వచ్చారు. ఆ సమయంలో హజ్రత్ అబ్దుల్లా (రజి) భోజనం చేస్తున్నారు. అష్అత్ (రహ్మాలై) మాట్లాడుతూ "ఈ రోజు ఆషూరా రోజు" అన్నారు. దానికి హజ్రత్ అబ్దుల్లా (రజి) సమాధానమిస్తూ "రమజాన్ ఉపవాసాలు విధిగా చేయబడక పూర్వం జనం ఆషూరా రోజు ఉపవాసం పాటించేవారు. రమజాన్ ఉపవాసాలు విధిగా చేయబడిన తరువాత (జనం) ఆషూరా ఉపవాసం వదిలేశారు. రండి, మీరు కూడా భోజనం చేయండి" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 65వ ప్రకరణం - అత్తఫ్సీర్, బఖరా సూరా; 24వ అధ్యాయం - యాఅయ్యుహల్లజీన ఆమనూ కుతిబ అలైకుమ్]

691. హజ్రత్ హమీద్ బిన్ అబ్దుర్రహ్మాన్ (రహ్మాలై) కథనం:- హజ్రత్ ముఆవియా బిన్ అబూ సుఫ్యాన్ (రజి) హజ్ యాత్ర చేసిన సంవత్సరం (ఓ రోజు) వేదిక ఎక్కి ఆషూరా రోజు గురించి ఇలా

మాట్లాడుతుండగా నేను విన్నాను: "మదీనా వాసులారా! మీ ధర్మవేత్తలు ఎక్కడున్నారు? నేను దైవప్రవక్త(స) నోట ఈ ప్రవచనం విన్నాను - ఈ రోజు ఆషూరా రోజు. ఈ రోజు విధిగా ఉపవాసం పాటించనవసరం లేదు. అయినా నేను ఈ రోజు ఉపవాసం ఉన్నాను. మీ కిష్టమయితే ఉపవాసం ఉండవచ్చు, లేకపోతే మానెయ్యవచ్చు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 69వ అధ్యాయం - సియామి యౌమె ఆషూరా]

692. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) మదీనాకు(వలస) వచ్చినప్పుడు ఆయన (మదీనా) యూదులు ఆషూరా రోజు ఉపవాసం పాటించడం చూశారు. అప్పుడు ఆయన "ఈ ఉపవాసం ఏమిటి?" అని అడిగారు వాళ్ళను. దానికి వారు సమాధానమిస్తూ "ఈ రోజు సుదినం. ఈ దినమే దేవుడు ఇస్రాయీల్ సంతతిని వారి శత్రువుల బారి నుండి విముక్తి కలిగించాడు. అంచేత మూసా (అలైహి) ఈ దినమే ఉపవాసం పాటించారు" అని అన్నారు. ఈ కారణంగానే దైవప్రవక్త(స) ఆషూరా రోజు స్వయంగా ఉపవాసం ఉండి, ఇతరుల్ని కూడా ఆ రోజు ఉపవాసం ఉండాలని ఆదేశించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 69వ అధ్యాయం - సియామి యౌమి ఆషూరా]

693. హజ్రత్ అబూ మూసా (రజి) కథనం:- ఆషూరా రోజు యూదుల పర్వదినం. అందువల్ల ఆ రోజు ముస్లింలు కూడా ఉపవాసం పాటించాలని దైవప్రవక్త(స) ఆజ్ఞాపించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ: 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 69వ అధ్యాయం - సియామి యౌమి ఆషూరా]

694. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ఆషూరా రోజు, రమజాన్ నెల తప్ప మరే రోజుకు, మరే నెలకు, ఇతర రోజులకు, ఇతర నెలలకన్నా ఎక్కువ ప్రాధాన్యత నివ్వడం నేను చూడలేదు.

[సహీహ్ బుఖారీ - 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 69వ అధ్యాయం - సియామి యౌమి ఆషూరా]

21వ అధ్యాయం - ఆషూరా రోజు ఏదైనా కాస్త తింటే ఇక ఆ రోజు మిగిలిన సమయంలో ఏమీ తినరాదు

695. హజ్రత్ సలమా బిన్ అక్వా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(సల్లం) ఆషూరా రోజు ఒక వ్యక్తిని ఈ విధంగా చాటింపు వేయమని పంపించారు: "ఈ రోజు ఎవరైనా ఏదైనా కాస్త తిని ఉంటే వారా రోజు మిగిలిన సమయాన్ని (మరేమీ తినకుండా) గడపాలి" లేక ఈ విధంగా చాటింపు వేయించారు: "మిగిలిన సమయం ఉపవాసం పాటించాలి. ఇంత వరకు ఏమీ తిననివారు ఇప్పుడిక మరేమీ తినకుండా (ఉపవాసం) ఉండాలి".

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 21వ అధ్యాయం - ఇజా నవాబిన్నహారి సౌమా]

696. హజ్రత్ రబీ బిన్తె మవూజ్(రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(సల్లం) ఆషూరా రోజు ఉదయం వేళ అన్సార్ వాడలకు ఇలా ఒక ఆజ్ఞ పంపించారు; "ఈ రోజు ఉపవాసం లేనివారు కూడా మిగిలిన దినం (ఏమీ తినకుండా) పూర్తి చేయాలి (గడపాలి). ఉపవాసం ఉంటానని సంకల్పించుకున్నవారు (తప్పకుండా) ఉపవాసం ఉండాలి".

"ఈ ఆజ్ఞ జారీ అయిన దగ్గర్నుంచి మేమంతా ఆషూరా రోజు ఉపవాసం పాటించేవాళ్ళము. మా పిల్లల చేత కూడ ఉపవాసం పాటింపజేసేవాళ్ళము. పిల్లలు ఆడుకోవటానికి మేము ఉన్ని బొమ్మలు తయారు చేసి ఇచ్చేవాళ్ళము. ఏ పిల్లవాడైనా అన్నం పెట్టమని మారాము చేస్తే మేమతనికి ఉపవాసవిరమణ సమయం అయ్యే వరకు ఆడుకునేందుకు బొమ్మలు ఇచ్చేవాళ్ళము".

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 47వ అధ్యాయం - సౌమిస్సిబ్యాన్]

22వ అధ్యాయం - ఈదుల్ ఫిత్ర్, ఈదుల్ అజ్హా రోజుల్లో ఉపవాసం నిషిద్ధం

697. హజ్రత్ ఉమర్ బిన్ ఖత్తాబ్ (రజి) కథనం:- ఈ రెండు రోజుల్లో ఉపవాసం పాటించడాన్ని దైవప్రవక్త(సల్లం) వారించారు. ఒకటి, మీరు రమజాన్ ఉపవాసాలు పూర్తి చేసిన తర్వాత వచ్చే ఫిత్రా దినం. రెండు, మీరు ఖుర్బానీ మాంసం తినే దినం.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 66వ అధ్యాయం - సౌమి యౌముల్ ఫిత్ర్]

698. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుదరీ (రజి) కథనం:- ఈదుల్ ఫిత్ర్ (రమజాన్ పండుగ) రోజు, ఈదుల్ అజ్హా (బక్రీదు పండుగ) రోజు ఉపవాసం పాటించడాన్ని దైవప్రవక్త(సల్లం) నిషేధించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 66వ అధ్యాయం - సౌమి యౌముల్ ఫిత్ర్]

699. హజ్రత్ జియాద్ బిన్ జుబైర్ (రహ్మాలై) కథనం:- హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) దగ్గరకి ఒక వ్యక్తి వచ్చి "ఒకతను ఓ ప్రత్యేక దినం ఉపవాసం ఉంటానని మొక్కుబడి చేసుకున్నాడు" అని అన్నాడు. ఆ వ్యక్తి సోమవారం అని చెప్పి ఉంటాడు - యాదృచ్ఛికంగా ఆ రోజు పండుగ రోజయిపోయింది. హజ్రత్ ఉమర్(రజి) అతనికి సమాధానమిస్తూ "దేవుడు తన కోసం (దాసులు) చేసే మొక్కుబడిని నెరవేర్చాలని ఆదేశించాడు. అయితే దైవప్రవక్త(సల్లం) ఆ రోజు (పండుగ రోజు) ఉపవాసం పాటించకూడదని అన్నారు" అని తెలిపారు.*

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 67వ అధ్యాయం - అస్సౌమి యౌమున్నహ్ర్]

24వ అధ్యాయం - కేవలం శుక్రవారమే ఉపవాసముండటం అవాంఛనీయం

700. హజ్రత్ ముహమ్మద్ బిన్ అబ్బాద్ (రహ్మాలై) కథనం:- నేను హజ్రత్ జాబిర్ బిన్ అబ్దుల్లా (రజి)తో

---

* హజ్రత్ అబ్దుల్లాబిన్ ఉమర్ (రజి) విషయంలోని రెండు కోణాలను వివరించి, నిర్ణయం తీసుకునే బాధ్యత ప్రశ్నించే వ్యక్తికి వదిలేశారు. ఇలాంటి వ్యవహారాల్లో సమస్య పరిష్కారం కోసం ఊహా, అంచనా యత్నాలకు అనుమతి ఉన్నప్పటికీ ఈ మహనీయులు ఖుర్ఆన్, ప్రవక్త సంప్రదాయాల్లో ఏ మాత్రం ఎక్కువగాని, తక్కువగాని చేయడాన్ని సహించరు. ఇది వారి అత్యున్నత దైవభీతిపరాయణతకు ఓ మచ్చుతునకని చెప్పవచ్చు. పండుగ రోజు ఉపవాసముండటం 'ఏకీకృత సమ్మతి'తో నిషేధిత విషయంగా పరిగణించబడింది. మొక్కుబడి ఉపవాసమైనా, ఖజా ఉపవాసమైనా, ఐచ్ఛిక ఉపవాసమైనా, ప్రాయశ్చిత్త ఉపవాసమైనా, మరే విధమైన ఉపవాసమైనా సరే పండుగ రోజు దాన్ని పాటించడం నిషిద్ధం.

అయితే పండుగ రోజే ఉపవాసముంటానని ఎవరైనా మొక్కుబడి చేసుకుంటే, ఇమామ్ షాఫయి (రహ్మాలై) అభిప్రాయం ప్రకారం అలాంటి మొక్కుబడి చెల్లనే చెల్లదు. దానికి ప్రాయశ్చిత్తం, పాపపరిహారాల ప్రశ్న కూడా తలెత్తదు. ఖజా ఉపవాసం కూడా పాటించనవసరం లేదు. ఇమామ్ అబూ హనీఫా (రహ్మాలై) అభిప్రాయం ప్రకారం మొక్కుబడి తప్పనిసరిగా తీర్చవలసి ఉంటుంది. అందువల్ల ఖజా ఉపవాసం విధిగా పాటించాలి. ఒకవేళ ఆ రోజు (అంటే పండుగ రోజు) ఉపవాసముంటే మొక్కుబడి మాత్రం తీరిపోతుంది. కాని నిషేధిత పనికి పాల్పడినందుకు ఆ వ్యక్తి పాపాత్ముడయి పోతాడు.

"శుక్రవారం ఉపవాసం ఉండకూడదని దైవప్రవక్త(సల్లం) చెప్పారా?" అని అన్నాను. దానికి ఆయన "ఔనన్నారు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 63వ అధ్యాయం - సౌమి యౌముల్ జుముఅ]

701. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు:- "శుక్రవారం నాడు ఏ ఒక్కరూ ఉపవాసం ఉండకూడదు. ఉపవాసం ఉండదలచుకునేవారు దానికి ఒక రోజు ముందో లేక వెనుకో ఉపవాసం ఉండవచ్చు".

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 63వ అధ్యాయం - సౌమి యౌముల్ జుముఅ]

25వ అధ్యాయం - "వఅలల్లజీన యుతీఖూనహూఫిద్యా" అనే సూక్తి రద్దయింది

702. హజ్రత్ సలమా బిన్ అక్వా(రజి) కథనం:- (దివ్యఖుర్ఆన్‌లో) "ఉపవాసం పాటించగలవారు (పాటించని పక్షంలో) ఫిదియా (పరిహారం) చెల్లించాలి. ఒకరోజు ఉపవాసానికి పరిహారంగా ఒక నిరుపేదకు అన్నదానం చేయాలి" (2:184) అనే సూక్తి అవతరించినపుడు ఉపవాసం ఉండదలచుకోని వారు ఫిదియా చెల్లించేవారు. చివరికి "కనుక ఇక నుండి ఈ నెల (రమజాన్)ను గాంచేవారు ఈ నెల రోజులు విధిగా ఉపవాసం పాటించాలి" అనే సూక్తి అవతరించింది. ఇది దాని ముందు సూక్తిని రద్దు చేసింది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 65వ ప్రకరణం - అత్తఫ్సీర్ బఖరా సూరా, 26వ అధ్యాయం - ఫమన్ షహద మిన్కుముష్షహ్ర]

26వ అధ్యాయం - రమజాన్‌లో ఉండలేని ఉపవాసాలు షాబాన్ నెలలో పాటించాలి

703. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- నాకు రమజాన్ ఉపవాసాలు 'ఖజా' అయి మిగిలి ఉండేవి. వాటిని నేను (రాబోయే) షాబాన్ నెలలో (మాత్రమే) పాటించగలిగేదాన్ని.★

[సహీహ్ బుఖారీ: 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 40వ అధ్యాయం - మతాయుఖ్జా ఖజావు రమజాన్]

27వ అధ్యాయం - మృతుని తరపున ఖజా రోజాలు పాటించటం

704. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(సల్లం) ఇలా అన్నారు:- "ఎవరైనా చనిపోయి, అతను విధిగా పాటించవలసిన కొన్ని ఉపవాసాలు మిగిలిపోయి ఉంటే వాటిని అతని తరపున అతని వారసుడు పాటించాలి."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 42వ అధ్యాయం - మమ్మాతవ అలైహిసౌమ్]

705. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(సల్లం) దగ్గరికి ఒక వ్యక్తి వచ్చి "దైవప్రవక్తా! నా తల్లి చనిపోయింది. ఆమె విధిగా పాటించవలసిన కొన్ని ఉపవాసాలు మిగిలి ఉన్నాయి. మరి నేను ఈ ఉపవాసాలను ఆమె తరపున ఖజా ఉపవాసాలుగా పాటించనా?" అని

★ ఖజా ఉపవాసాలు వెంటనే పాటించనవసరం లేదు. ఆలస్యంగా సంవత్సరంలో ఎప్పుడైనా వాటిని పాటించవచ్చు. ఇలా చేయడం దైవప్రవక్త(సల్లం) హయాంలో ధర్మసమ్మతమైన విషయమే.

అడిగాడు. దానికి దైవప్రవక్త(సల్లం) "అ....పాటించు" అన్నారు. ఇంకా ఇలా అన్నారు. "దేవుని రుణం తప్పకుండా తీర్చాలి".★

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 42వ అధ్యాయం - మమ్మాతవ అలైహి సౌమ్]

29వ అధ్యాయం - ఉపవాసకుడు నోరు పారేసుకోరాదు

706. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు:- "ఉపవాసము ఒక డాలు వంటిది. (కాబట్టి) ఉపవాసి అశ్లీలమైన పలుకులు పలకడం గానీ, మూర్ఖుల్లా, అజ్ఞానుల్లా ప్రవర్తించడం గాని చేయకూడదు. ఎవరైనా అతనితో జగడానికి దిగితే లేదా దూషిస్తే అతనావ్యక్తితో తాను ఉపవాసం ఉన్నానని రెండుసార్లు చెప్పాలి."

(ఆయన ఇంకా ఇలా అన్నారు:) "నా ప్రాణం ఎవరి అధీనంలో ఉందో ఆ శక్తి స్వరూపుని సాక్ష్యంగా చెబుతున్నాను, ఉపవాసి నోటి వాసన దేవుని దృష్టిలో కస్తూరి సువాసన కన్నా ఎంతో శ్రేష్ఠమయినది. దేవుడు ఇలా అంటున్నాడు - ఉపవాసి నా (ప్రసన్నత) కోసం ఆహారపానీయాలు, లైంగిక వాంఛలు త్యజిస్తున్నాడు. ఉపవాసం ప్రత్యేకంగా నా కోసం పాటించబడుతుంది. అందువల్ల స్వయంగా నేనే దాని పుణ్యఫలాన్ని (ఉపవాసికి) ప్రసాదిస్తాను. ఒక సత్కార్యానికి పదింతల పుణ్యం లభిస్తుంది".

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 2వ అధ్యాయం - ఫజ్లిస్సౌమ్]

30వ ప్రకరణం - ఉపవాసం ఔన్నత్యం

707. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు:- "దేవుడు ఈ విధంగా తెలియజేస్తున్నాడు. మానవుడు చేసే సత్కార్యాలన్నీ తన కోసమే ఉన్నాయి. అయితే ఉపవాసం సంగతి అలా కాదు. ఉపవాసం నా కోసం ప్రత్యేకంగా పాటించబడుతుంది. అందువల్ల నేను స్వయంగా దానికి ప్రతిఫలం ప్రసాదిస్తాను - ఉపవాసం ఒక డాలు వంటిది. మీలో ఎవరైనా ఉపవాసం పాటిస్తే వారు అశ్లీలపు పలుకులు పలకరాదు, పోట్లాటల్లో దిగకూడదు; ఎవరైనా దూషిస్తే లేక జగడానికి దిగితే అలాంటి వ్యక్తితో తాము ఉపవాసం పాటిస్తున్నామని చెప్పాలి."

"ఎవరి అధీనంలో ముహమ్మద్ (సల్లం) ప్రాణం ఉందో ఆ శక్తి స్వరూపుని సాక్ష్యం! ఉపవాసకుడి నోటి వాసన దేవుని దృష్టిలో కస్తూరి సువాసన కంటే ఎంతో శ్రేష్ఠమయినది. ఉపవాసి రెండు సందర్భాల్లో అమితానందం పొందుతాడు. ఒకటి : ఉపవాసం విరమిస్తున్నప్పుడు. రెండు: తన ప్రభువును సందర్శించినపుడు ఉపవాస పుణ్యఫలం చూసి".

[సహీహ్ బుఖారీ: 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 9వ అధ్యాయం - హల్ యఖూలు ఇన్నీ సాయిమున్ ఇజాసితుమ్?]

708. హజ్రత్ సహెల్ బిన్ సాద్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు:-

---

★ ముస్లిం గ్రంథంలో ఈ ఉల్లేఖనం ఈ విధంగా ఉంది: "నీ తల్లి మీద అప్పు తీర్చే బాధ్యత ఉంటే దాన్ని నీవు తీర్చవా?" అని ప్రశ్నించారు దైవప్రవక్త(సల్లం). దానికా వ్యక్తి "తీర్చుతాను" అన్నాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త(సల్లం) "అయితే దేవుని రుణం తీర్చే బాధ్యత అంతకంటే ముఖ్యమైనది" అని అన్నారు.

"స్వర్గంలో 'రయ్యాన్' అనే ఒక ద్వారం ఉంది. ప్రళయదినాన ఉపవాసకులు మాత్రమే ఆ ద్వారం గుండా (స్వర్గంలో) ప్రవేశిస్తారు. వారు తప్ప మరెవరూ ఆ ద్వారంలో ప్రవేశించలేరు. 'ఉపవాసకులు ఎక్కడున్నారు?' అని పిలుస్తారు (దైవదూతలు). అప్పుడు ఉపవాసకులంతా లేచి నిలబడతారు. (తర్వాత వారాద్వారం గుండా స్వర్గంలో ప్రవేశిస్తారు) వారు తప్ప మరెవ్వరూ ఆ ద్వారంలో ప్రవేశించలేరు. ఉపవాసకులంతా (స్వర్గంలో) ప్రవేశించిన తర్వాత ఆ ద్వారం మూసివేయబడుతుంది. ఇక ఎవరూ (ఆ ద్వారంలో) ప్రవేశించలేరు".

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 4వ అధ్యాయం - అర్రయ్యాని లిస్సాయిమీన్]

31వ అధ్యాయం - దైవయోధుని ఉపవాసం ఘనత

709. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుదరీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త(సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు:- "దైవమార్గంలో పోరాడుతూ ఒక రోజు ఉపవాసం పాటించే వ్యక్తిని దేవుడు నరకానికి డెబ్భై యేండ్ల (ప్రయాణం) మేరకు దూరంగా ఉంచుతాడు".

[సహీహ్ బుఖారీ : 56వ ప్రకరణం - జిహాద్‌వస్సైర్, 36వ అధ్యాయం - ఫజ్లుస్సౌమి ఫీసబీలిల్లాహ్]

33వ అధ్యాయం - మరచిపోయి తినడం, త్రాగడం వల్ల ఉపవాసం భంగం కాదు

710. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా తెలిపారు:- "ఉపవాసి మరిచిపోయి ఏదైనా తింటే, త్రాగితే (ఆ తరువాత మరేమీ తినకుండా, త్రాగకుండా) ఆ రోజు ఉపవాసాన్ని పూర్తి చేయాలి. ఎందుకంటే దేవుడు అతన్ని తినిపించాడు, త్రాపించాడు గనక."★

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 26వ అధ్యాయం - అస్సామమి ఇజా అకుల వష్‌రబ నాసియా]

34వ అధ్యాయం - దైవప్రవక్త వారి నఫిల్ రోజాలు (ఐచ్ఛిక ఉపవాసాలు)

711. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (సల్లం) ఉపవాసాలు పాటించడం మొదలు పెడితే ఆగకుండా వరుసగా పాటిస్తూనే ఉండేవారు. ఈ పద్ధతి చూస్తుంటే ఇక ఆయన ఉపవాసాలు విరమించరేమోననిపిస్తుండేది మాకు. అలాగే ఆయన ఉపవాసాలుండటం మానేస్తే (చాలా రోజుల దాకా ఇదే స్థితి కొనసాగేది) చివరికి మేము ఇక ఆయన ఉపవాసాలు పాటించరేమోనని భావించేవాళ్ళము. అదీగాక ఒక్క రమజాన్ నెల తప్పిస్తే మరే నెల కూడా ఆయన పూర్తి నెల రోజులు ఉపవాసం ఉండే

★ ఉపవాసముండి మతిమరుపుతో ఏదైనా తింటే, త్రాగితే లేదా సంభోగిస్తే ఉపవాస వ్రతం భంగం కాదని అత్యధిక మంది ధర్మవేత్తల అభిప్రాయం. ఇమామ్ అబూ హనీఫా (రహ్మలై), ఇమామ్ షాఫయి (రహ్మలై), దావూద్ జాహిరి (రహ్మలై), రబీఅ (రహ్మలై) ప్రభృతుల అభిప్రాయం కూడా ఇదే. ఇమామ్ మాలిక్ (రహ్మలై) అభిప్రాయం ప్రకారం ఉపవాస వ్రతం నెరవేరదు. కాని తరువాత ఖజా ఉపవాసం పాటించవలసి ఉంటుంది. ప్రాయశ్చిత్తం (కప్ఫారా) మాత్రం ఉండదు. అతా (రహ్మలై), ఔజాయి (రహ్మలై), లైస్ (రహ్మలై)ల అభిప్రాయం ప్రకారం సంభోగం జరిగితే ఖజా ఉపవాసం తప్పనిసరిగా పాటించాలి. ఆహార పానీయాలు సేవిస్తే మాత్రం ఖజా ఉపవాసం పాటించనవసరం లేదు. ఇమామ్ అహ్మద్ (రహ్మలై) అభిప్రాయం ప్రకారం సంభోగం జరిగిన పక్షంలో ఖజా ఉపవాసం పాటించడమే కాక, కప్ఫారా కూడా చెల్లించవలసి ఉంటుంది. ఆహార పానీయాల విషయంలో మాత్రం ఖజా ఉపవాసం గాని, కప్ఫారా గాని ఉండదు. ఏమయినప్పటికీ ఈ హదీసులో అత్యధిక మంది ధర్మవేత్తల అభిప్రాయమే సరయినదన్న భావం స్ఫురిస్తోంది. - నవవీ (రహ్మలై)

వారు కాదు. అలాగే ఒక్క షాబాన్ నెలలో తప్ప మరే నెలలో కూడా ఆయన ఎక్కువ ఉపవాసాలు పాటించినట్లు నేను చూడలేదు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 52వ అధ్యాయం - సౌమిషాబాన్]

712. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(సల్లం) షాబాన్ నెలలో తప్ప మరే నెలలో కూడా ఎక్కువ (నఫిల్) ఉపవాసాలు పాటించేవారు కాదు. షాబాన్‌లో ఆయన పూర్తి నెల రోజులు ఉపవాసం పాటించేవారు.

దైవప్రవక్త(సల్లం) (ప్రజల ఆచరణాశక్తి గురించి ప్రస్తావిస్తూ) "మీరు చేయగలిగిన సత్కార్యమే చేస్తూ ఉండండి. మీరే ఆరాధన, సత్కార్యాలు చేస్తూ అలసిపోతారు గాని దేవుడు మాత్రం (మీ సత్కార్యాలకు) పుణ్యాన్ని ప్రసాదించడంలో ఎన్నటికీ అలసిపోడు" అని అన్నారు. సంఖ్య, పరిమాణాల్లో ఎంత చిన్నదయినాసరే నిరంతరం, నిరాఘాటంగా చేసే నమాజ్ మాత్రమే దైవప్రవక్త(సల్లం)కు అత్యంత ప్రీతికరమైన ప్రార్థన."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 52వ అధ్యాయం - సౌమిషాబాన్]

713. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అబ్బాస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(సల్లం) రమజాన్ నెల తప్ప మరే నెల కూడా పూర్తి నెలరోజులు ఉపవాసం ఉండేవారు కాదు. ఆయన ఉపవాసం పాటించడం మొదలుపెడితే అలా రోజుల తరబడి నిర్విరామంగా పాటిస్తూనే ఉంటారు. జనం ఈ పరిస్థితి చూసి "దైవసాక్షి! ఇక ఈయన ఉపవాసవ్రతం మాననే మానరు" అని భావించేవారు. అదే విధంగా దైవప్రవక్త(సల్లం) ఉపవాస వ్రతం విరమిస్తే (అలా చాలా రోజులు గడచిపోతాయి) జనం ఆ పరిస్థితిని చూసి "దైవసాక్షి! ఇక ఈయన ఉపవాసాలు ఉండరు" అని తలచేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 53వ అధ్యాయం - మాయజ్కురు ఫీ సౌమిన్నబీ (సల్లం) వ ఇఫ్తార్]

35వ అధ్యాయం - నష్టం కలిగే ప్రమాదముంటే నిరంతరాయంగా ఉపవాసాలు పాటించకూడదు

714. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం:- నేను జీవితాంతం పగలంతా ఉపవాసముంటూ రాత్రంతా ఆరాధనలో గడుపుతుంటానని శపథం చేశాను. ఈ సంగతి దైవప్రవక్త(సల్లం)కు తెలిసి "ఏమిటీ నువ్విలా చేస్తానని శపథం చేశావా?" అని అడిగారు. నేను (ఈ విషయాన్ని అంగీకరిస్తూ) "నా తల్లిదండ్రులు మీకై అర్పితమవుగాక! నేనిలా చేశాను" అని అన్నాను.

అప్పుడు దైవప్రవక్త (సల్లం) (నాకు హితబోధ చేస్తూ) "ఇది నీవల్ల సాధ్యమయ్యే పనికాదు నీవు కొన్నాళ్ళపాటు ఉపవాసాలు పాటించు, మరి కొన్నాళ్ళ పాటు వాటిని మానెయ్యి. అలాగే రాత్రిపూట ఆరాధన కూడా చెయ్యి, నిద్ర కూడా పో. ప్రతినెలా మూడు రోజులు ఉపవాసం ఉండు(చాలు). ఒక్క సత్కార్యానికి పదింతల పుణ్యం లభిస్తుంది. (ఈ లెక్కన మూడు రోజుల ఉపవాసానికి ముప్పై రోజుల ఉపవాస పుణ్యం లభిస్తుంది). ఇలా చేస్తే ఎల్లప్పుడూ ఉపవాసం పాటిస్తున్నట్లే లెక్క" అని అన్నారు.

నేనీ మాటలు విని "నాకు ఇంతకంటే ఎక్కువ శక్తి ఉంది (ఇంక ఎక్కువ రోజులు ఉపవాసం

ఉండగలను)'' అని అన్నాను. ''అయితే ఒక రోజు ఉపవాసం ఉండి రెండు రోజులు మానెయ్యి'' అన్నారు దైవప్రవక్త(స). ''నాకు ఇంతకంటే కూడా ఎక్కువ శక్తి ఉంది'' అన్నానేను. ''సరే, ఒక రోజు విడిచి ఒక రోజు ఉపవాసం పాటించు. హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) పాటించే ఉపవాస విధానం కూడా ఇదే. ఇదే అన్నిటికంటే ఉత్తమ పద్ధతి''' చెప్పారు దైవప్రవక్త(స). ''నాకు ఇంతకంటే కూడా ఎక్కువ శక్తి ఉంది'' అన్నా నేను మళ్ళీ. దానికి దైవప్రవక్త(స) ''దీనికి మించిన మంచి పద్ధతే లేదు'' అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 56వ అధ్యాయం - సౌముద్దహ్ర్]

715. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) నన్ను పిలిచి ''నీవు పగలంతా ఉపవాసముంటూ, రాత్రిళ్ళు తెల్లారే దాకా ఆరాధనలో గడుపుతున్నావట నిజమేనా?'' అని అడిగారు. నేను ''నిజమే దైవప్రవక్తా! ఇలా చేస్తున్నాను'' అని అన్నాను.

''సరే ఇక ముందు అలా చేయకు. ఉపవాసం పాటించు, దాన్ని మధ్యమధ్యలో మానివేస్తూ (కూడా) ఉండు. అలాగే రాత్రివేళల్లో ఆరాధన కూడా చెయ్యి, (కాస్సేపు) నిద్రకూడా పో. నీ మీద నీ శరీరానికి కూడా హక్కు ఉంది, నీ కళ్ళకు కూడా హక్కు ఉంది, నీ భార్యకు కూడా హక్కు ఉంది, నీ అతిథికి కూడా హక్కు ఉంది. (ఇలా నీవు అందరి హక్కులు నెరవేర్చవలసి ఉంది.) అందుచేత ప్రతినెలా మూడు రోజుల ఉపవాసం ఉండు, చాలు. ప్రతి సత్కార్యానికి పదింతల పుణ్యం లభిస్తుంది. (దాని ప్రకారం మూడు రోజుల ఉపవాసానికి ముప్ఫైరోజుల ఉపవాసానికి లభించే పుణ్యం లభిస్తుంది.) ఇలా చేస్తే ఎల్లప్పుడూ ఉపవాసం పాటిస్తున్నట్లే లెక్క'' అన్నారు దైవప్రవక్త(స).

కాని నేను కఠోర సాధనకు అలవడ్డాను. అందువల్ల నేను ''దైవప్రవక్తా! నాలో ఇంతకంటే ఎక్కువ శక్తి ఉందని భావిస్తున్నాను'' అని అన్నాను. ''అయితే దైవప్రవక్త హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) పాటించిన విధంగా ఉపవాసాలు పాటించు. దానికి మించి ఉపవాసాలుండకు'' అన్నారు దైవప్రవక్త(స). ''దైవప్రవక్త హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) ఉపవాసాలు ఎలా పాటించారు?'' అని అడిగాను నేను. ''ఆయన ఒక రోజు ఉపవాసం ఉండేవారు. మరొక రోజు మానేసేవారు (అంటే రోజు విడిచి రోజు ఉపవాసం ఉండేవారు)'' అన్నారు దైవప్రవక్త(స).

హజ్రత్ అబ్దుల్లా వృద్ధులయిన తరువాత ''అయ్యో! నేను దైవప్రవక్త(స) ఇచ్చిన సౌకర్యాన్ని వినియోగించుకొని ఉంటే ఎంత బాగుండేది!!'' అని అంటూ ఉండేవారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 55వ అధ్యాయం - హఖ్ఖుల్ జిస్మి ఫిస్సౌమ్]

716. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ (రజి) కథనం:- ఓసారి దైవప్రవక్త(స) నాతో ''ఖుర్ఆన్‌ని ఒక నెల రోజుల్లో పూర్తి చేయి'' అన్నారు. నేనందుకు ''నాలో ఇంతకంటే ఎక్కువ (పఠన) శక్తి ఉందని భావిస్తున్నాను'' అని అన్నా. చివరికి దైవప్రవక్త (స) ''సరే ఏడు రోజుల్లో ఓ సారి ఖుర్ఆన్ (పఠనము)ను పూర్తి చేయి. ఈ హద్దును మాత్రం మీరకు'' అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 66వ ప్రకరణం - ఫజాయెలె ఖుర్ఆన్, 34వ అధ్యాయం - ఫీకమ్ యుఖ్రవుల్ ఖుర్ఆన్]

717. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) ఓ రోజు నాకిలా బోధించారు:- ''అబ్దుల్లా! నీవు ఫలానా వ్యక్తిలా చేయకు. అతను మొదట్లో రాత్రివేళ మేల్కొని ప్రార్థన చేస్తుండేవాడు. కాని ఆ తరువాత (కొన్నాళ్ళకు) రాత్రివేళ మేల్కొనడాన్ని వదిలేశాడు.''

[సహీహ్ బుఖారీ : 19వ ప్రకరణం - తహజ్జుద్, 19వ అధ్యాయం - మాయుక్రహు మన్ తర్కి ఖియామిల్లైలి లిమన్ కాన యఖూము]

718. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ (రజి) కథనం:- నేను నిర్విరామంగా (అంటే ప్రతి రోజూ) ఉపవాసం ఉంటున్నానని, (ప్రతిరోజూ) రాత్రంతా మేల్కొని నమాజు చేస్తున్నానని దైవప్రవక్త(స)కు తెలిసింది. అప్పుడు ఆయన నన్ను పిలిపించి లేక నేనే స్వయంగా ఆయన్ని కలుసుకున్నప్పుడు ఇలా ఉపదేశించారు:

"నువ్వు ఒక్క రోజు కూడా వదలిపెట్టకుండా ప్రతిరోజూ ఉపవాసం ఉంటున్నావనీ, రాత్రి తెల్లవార్లూ నమాజులో గడుపుతున్నావని తెలిసింది నాకు. (ఇది మంచి పద్ధతి కాదు. దానికి బదులు) ఇలా చెయ్యి - ఉపవాసాలు పాటించు. అయితే అప్పుడప్పుడు నాగాలు కూడా చేస్తూ ఉండు. అలాగే రాత్రి వేళల్లో మేల్కొని నమాజు కూడా చెయ్యి. దాంతోపాటు (కాస్సేపు) నిద్ర కూడా పో. నీ మీద నీ కళ్ళకు (భద్రత) కూడా హక్కు ఉంది; నీ ప్రాణ రక్షణ బాధ్యత కూడా నీపై ఉంది. నీ మీద నీ భార్యా పిల్లల హక్కులు కూడా ఉన్నాయి."

నేనీ మాటలు విని "నాలో ఈ బాధ్యతలన్నీ నిర్వహించగల శక్తి ఉంది" అన్నాను. "అయితే హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) పాటించినట్లు ఉపవాసాలు పాటించు" అని అన్నారు దైవప్రవక్త(స). "ఆయన ఎలా పాటించేవారు?" అని అడిగాను నేను. "హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) ఒక రోజు ఉపవాసం ఉండేవారు; మరొకరోజు విడిచిపెట్టేవారు. శత్రువుల్ని ఎదుర్కోవలసి వచ్చినప్పుడు ఆయన ఏ మాత్రం వెనుకంజ వేసేవారు కాదు" అన్నారు దైవప్రవక్త(స). నేనప్పుడు "దైవప్రవక్తా! నాలో అంతటి ధైర్యం, పరాక్రమం ఎక్కడున్నాయి?" అని అన్నాను.

(ఈ హదీసు ఉల్లేఖించిన) హజ్రత్ అతా (రహ్మలై), ఇలా అంటున్నారు: "హజ్రత్ అబ్దుల్లా (రజి) ప్రతి రోజూ ఉపవాసం పాటించే విషయాన్ని ఎలా ప్రస్తావించారో నాకయితే తెలియదు. ప్రతి రోజూ ఉపవాసం పాటించేవాడు అసలు ఉపవాసం పాటించనట్లే అవుతుందని దైవప్రవక్త(స) రెండు సార్లు చెప్పినట్లు ఆయన తెలిపారు."

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 57వ అధ్యాయం - హఖ్ఖుల్ అహ్లి ఫిస్సౌమ్]

719 . హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) నన్ను పిలిపించి "నీవు ప్రతి రోజూ ఉపవాసం ఉంటున్నావట; రాత్రి తెల్లవార్లూ నఫిల్ ప్రార్థనలు చేస్తున్నావట, నిజమేనా?" అని అడిగారు. నేను నిజమే నన్నాను. అప్పుడు దైవప్రవక్త(స) ఇలా ఉపదేశించారు: "అలా చేయకు. అలా చేయడం వల్ల నీ కళ్ళు లోపలికి పీక్కుపోతాయి; శరీరం చిక్కిపోతుంది. ఎల్లప్పుడూ ఉపవాసం ఉండేవాడు అసలు ఉపవాసం లేనట్లే లెక్క. (నెలకు) మూడు రోజులు ఉపవాసం ఉంటే చాలు, ప్రతి రోజూ ఉన్నట్లే పరిగణించబడుతుంది."

నేనీ మాటలు విని "నాలో ఇంతకంటే ఎక్కువ ఉపవాసాలుండే శక్తి ఉంది" అన్నాను. దానికి దైవప్రవక్త(స) "అయితే హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) ఉన్నట్లు ఉపవాసాలుండు. ఆయన ఒక రోజు ఉంటే ఒక రోజు ఉండేవారు కాదు. (ఈ కారణంగానే) ఆయన శత్రువుల్ని ఎదుర్కోవలసి వచ్చినప్పుడు ఏ మాత్రం వెనుకంజ వేసేవారు కాదు" అని ఉపదేశించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 59వ అధ్యాయం - సౌమి దావూద్ (అలైహి)]

720. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ బిన్ ఆస్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త (స) నాతో ఇలా అన్నారు:- "దేవునికి అన్నిటికంటే ఎక్కువ ప్రీతికరమైన నమాజ్ హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) చేసే నమాజే. దేవునికి

అత్యంత ప్రీతికరమైన ఉపవాసం కూడా హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) పాటించే ఉపవాసమే. హజ్రత్ దావూద్ (అలైహి) అర్ధరాత్రి వరకు పడుకునేవారు. ఆ తరువాత లేచి మూడోవంతు రాత్రి ఆరాధనలో నిమగ్నులయి ఉండేవారు. తిరిగి ఆరోవంతు రాత్రి నిద్రలో గడిపేవారు. అలాగే ఆయన ఒక రోజు ఉపవాసముండి ఒక రోజు మానేసేవారు.''

[సహీహ్ బుఖారీ : 19వ ప్రకరణం - తహజ్జుద్, 7వ అధ్యాయం - మన్నామ ఇన్దస్సహర్]

721. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ అమ్ర్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) ముందు నా ఉపవాస వ్రతాలను గురించి ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు ఆయన నా దగ్గరికి (మా ఇంటికి) వచ్చారు. నేను దైవప్రవక్త(స) కూర్చోవడానికి ఖర్జూరపు చెట్టు బెరడుతో నిండిన ఒక తోలు పరుపును పరిచాను. కాని ఆయన నేల మీదే కూర్చున్నారు. తోలు పరుపు నాకు, ఆయనకు మధ్య ఉండిపోయింది.

తరువాత ఆయన విషయం ప్రస్తావిస్తూ "నువ్వు ప్రతి నెలా మూడు రోజులు ఉపవాసం పాటిస్తే సరిపోదా?'' అని అడిగారు. "దైవప్రవక్తా! (నేను ఇంతకంటే ఎక్కువ రోజులు ఉపవాసం ఉండగలను)'' అన్నాను నేను.

"అయితే ప్రతి నెలా ఐదు రోజులు ఉపవాసం ఉండు'' అన్నారు ఆయన (స). నేను తిరిగి "దైవప్రవక్తా! (ఇంతకంటే ఎక్కువ రోజులే ఉండగలను)'' అన్నాను.

"అయితే ఏడు రోజులు ఉండు'' అన్నారు ఆయన. నేను "దైవప్రవక్తా! (అవి కూడా చాలవు నాకు)'' అన్నాను.

"పోనీ తొమ్మిది రోజులు ఉండు'' అన్నారు ఆయన. నేను మళ్ళీ "(ఇవి కూడా చాలవు) దైవప్రవక్తా!'' అన్నాను.

"సరే పదకొండు రోజులు ఉండు'' అన్నారు ఆయన. (నేను ఇవి కూడా చాలవన్నట్లు తల తిప్పాను).

అప్పుడు ఆయన "దావూద్ (అలైహి) పాటించే ఉపవాసాలకు మించిన ఉపవాసాలు లేవు. ఆయన (ప్రతినెలా) అర్ధమాసం ఉపవాసాలు ఉంటారు. కనుక నీవు కూడా రోజు విడిచి రోజు ఉపవాసం ఉండు'' అని బోధించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 59వ అధ్యాయం - సౌమి దావూద్ (అలైహి)]

37వ అధ్యాయం - షాబాన్ నెల చివరి రోజుల్లో ఉపవాసం పాటించడం

722. హజ్రత్ ఇమ్రాన్ బిన్ హుసీన్ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) నన్ను అడిగారు లేక మరెవరినో అడిగారు. ఇమ్రాన్ (రజి) వింటున్నారు. (ఈ హదీసు ఉల్లేఖించిన వ్యక్తికి ఇక్కడ అనుమానం వచ్చింది) "ఓ ఫలానా! ఈ నెల చివర్లో నీవు కొన్ని రోజులు ఉపవాసం పాటించలేదా?'' అన్నారు దైవప్రవక్త(స). - హదీసు ఉల్లేఖకుని కథనం దైవప్రవక్త(స) రమజాన్★ నెలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ నెల అన్నారని

★ ఇక్కడ ఉల్లేఖకుడు పొరపాటు వల్లనో, మరుపు వల్లనో 'రమజాన్' పదాన్ని ప్రయోగించి ఉంటారు. ఈ హదీసే బుఖారీ గ్రంథంలో మరో చోట వేరే ఆధారాలతో ఉల్లేఖించబడింది. అందులో రమజాన్‌కు బదులు 'షాబాన్' అనే పదం ప్రయోగించబడింది. ఈ సంభాషణ జరిగేటప్పుడు రమజాన్ నెల ముగిసే సమయం ఆసన్నమయి ఉండవచ్చు. అందువల్ల రమజాన్ ఉపవాసాలు ముగిసిపోగానే షవ్వాల్ నెలలో రెండు రోజులు ఉపవాసం పాటించాలన్నది ఈ హదీసు అంతరార్థం కావచ్చు. - అనువాదకుడు

హజ్రత్ ఇమ్రాన్ చెప్పి ఉంటారని నా అనుమానం. దానికా వ్యక్తి "(పాటించ)లేదు దైవప్రవక్తా!" అన్నాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త (స) "(రమజాన్ నెల గడచిపోయి) నీవు ఉపవాసాలను విరమించడం జరిగితే రెండు రోజులు ఉపవాసం పాటించు" అని అన్నారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 30వ ప్రకరణం - సౌమ్, 62వ అధ్యాయం - అస్సౌమి ఆఖిరష్షహ్ర్]

40వ అధ్యాయం - లైలతుల్ ఖద్ర్ ఘనత, దాని అన్వేషణకై ప్రోత్సాహం

723. హజ్రత్ అబ్దుల్లా బిన్ ఉమర్ (రజి) కథనం:- ప్రవక్త అనుచరుల (రజి)లో చాలామందికి, మహారేయి రమజాన్ నెల చివరి ఏడు తేదీలలో ఒక రాత్రి అని కలలో చూపడం జరిగింది. దైవప్రవక్త(స) ఆ విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తూ "రమజాన్ నెల చివరి ఏడు రాత్రుల విషయంలో మీ కలలన్నీ ఒకే విధంగా ఉన్నాయి. కనుక మహారాత్రిని అన్వేషించదలచినవారు రమజాన్ నెల చివరి ఏడు రాత్రులలో అన్వేషించాలి" అని ఉపదేశించారు.

[సహీహ్ బుఖారీ : 32వ ప్రకరణం - ఫజ్లిలైలతుల్ ఖద్ర్, 2వ అధ్యాయం - ఇల్తిమాసిలైలతుల్ ఖద్రి ఫిస్సబ్‌యిల్ అవాఖిర్]

724. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుదరీ (రజి) కథనం:- మేము రమజాన్ నెల మధ్య దశకంలో దైవప్రవక్త(స) తో పాటు 'ఏతెకాఫ్' కూర్చున్నాము. తరువాత దైవప్రవక్త(స) ఇరవయ్యో తేదీ ఉదయం (ఏతెకాఫ్ నుండి) బయటికి వచ్చి ఉపన్యాసం ఇచ్చారు. ఆ సందర్భంలో మాట్లాడుతూ ఇలా అన్నారు:

"నాకు మహారేయి గురించి (కచ్చితమైన) సమాచారం అందజేయబడింది. అయితే ఆ తరువాత ఆ విషయాన్ని నేను మరచిపోయేలా చేయబడింది. కనుక మీరు చివరి దశకంలోని బేసి సంఖ్యగల రాత్రిళ్ళలో దాన్ని వెతకండి. అదీగాక నేను నీటిలో, బురదలో సాష్టాంగం చేస్తున్నట్లు కూడా (కలలో) చూశాను. అందువల్ల నాతో పాటు ఏతెకాఫ్ చేసిన వారంతా తిరిగి వచ్చేయాలి. (ఇంకా అప్పుడే ఏతెకాఫ్ నిష్ఠ ముగించకూడదు.)"

అప్పుడు మేము తిరిగొచ్చాము. ఆ సమయంలో ఆకాశంలో ఒక మబ్బు తునక కూడా లేదు. ఆ తరువాత (చూస్తుండగానే) ఆకాశం మేఘావృతమయింది. ఉరుములు విన్పించాయి. చివరికి ఖర్జూరపు మట్టలతో కప్పబడిన మస్జిదు కప్పు కారడం మొదలెట్టింది. (మస్జిదు నేలంతా బురదయిపోయింది) తరువాత నేను, దైవప్రవక్త (స) నీటిలో, బురదలో సాష్టాంగం చేస్తుండగా చూశాను. ఆ స్థితిలో ఆయన నుదుటికి బురద అంటుకోవడం కూడా నేను చూశాను.

[సహీహ్ బుఖారీ : 32వ ప్రకరణం - ఫజ్లిలైలతుల్ ఖద్ర్, 2వ అధ్యాయం - ఇల్తి మాసిలైలతిల్ ఖద్రి ఫిస్సబ్‌యిల్ అవాఖిర్]

725. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుదరీ (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) రమజాన్ నెల మధ్య దశకంలో ఏతెకాఫ్ (తపోనిష్ఠ)లో కూర్చుంటారు. తరువాత ఇరవయ్యో తేదీ సాయంత్రం గడచిపోయి 21వ తేదీ రాగానే (నిష్ఠ వదలి) ఇంటికి వెళ్ళి పోతారు. ఆయనతో పాటు ఏతెకాఫ్‌లో కూర్చునేవారు కూడా తమ తమ ఇండ్లకు వెళ్ళిపోతారు. తరువాత దైవప్రవక్త(స) మరొక రమజాన్‌లో లోగడ ఇంటికి వెళ్ళిపోయే రాత్రి కూడా ఏతెకాఫ్‌లో కూర్చున్నారు. ఆ రోజు ఉపన్యాసం చేశారు. దైవానికిష్టమైనదేదో ఆయన ప్రజలకు విన్పించిన తరువాత ఇలా అన్నారు :

"(సాధారణంగా) నేనీ (రెండవ) దశకంలో ఏతెకాఫ్‌లో కూర్చుంటూ ఉండేవాడ్ని. తరువాత చివరి దశకంలో ఏతెకాఫ్ చేయాలని నాకు ఆదేశమయింది. కనుక ఈసారి నాతో పాటు ఏతెకాఫ్‌లో ఉన్న వారంతా తమ తమ స్థానాల్లోనే ఏతెకాఫ్‌లో ఉండిపోవాలి. నాకు స్వప్నంలో లైలతుల్ ఖద్ర్ (మహారేయి)ని చూపించడం జరిగింది. అయితే ఆ తరువాత నేను దాన్ని మరచిపోయేలా చేయడం జరిగింది. కనుక మీరిప్పుడు దాన్ని చివరి దశకంలోని బేసి సంఖ్య గల (21, 23, 25, 27, 29) రాత్రిళ్ళలో అన్వేషించండి. అదీగాక నేను నీటిలో, బురదలో సాష్టాంగం చేసినట్లుగా కూడా (కల)గన్నాను."

అదే రాత్రి వర్షం కురిసింది. దైవప్రవక్త(స) నమాజు చేస్తున్న చోట మస్జిదులో (నీరు) కారింది. అది ఇరవై ఒకటో తేదీ రాత్రి. అప్పుడు నేను (దైవప్రవక్త కలలో గన్న) ఆ దృశ్యం కళ్ళారా జూశాను - దైవప్రవక్త(స) ఫజ్ర్ నమాజు ముగించారు. నేను ఆయన వైపు దృష్టి సారించాను. చూస్తే ఆయన నుదుటికి నీరు, బురద అంటుకొని ఉండటం కన్పించింది.

[సహీహ్ బుఖారీ : 32వ ప్రకరణం - ఫజ్లి లైలతుల్ ఖద్ర్, 3వ అధ్యాయం- తుహర్రి లైలతుల్ ఖద్రి ఫిల్ విత్రి మినల్ అష్రిల్ అవాఖిర్]

726. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి) కథనం:- దైవప్రవక్త(స) రమజాన్ నెల చివరి దశకంలో ఏతెకాఫ్ (తపోనిష్ఠ)లో కూర్చునేవారు. (ఈ విషయాన్ని గురించి మాట్లాడుతూ) "లైలతుల్ ఖద్ర్ (మహారాత్రి)ని రమజాన్ నెల చివరి పదిరోజుల్లో (రాత్రుళ్ళలో) అన్వేషించండి" అని ఉపదేశించేవారు ఆయన (స).

[సహీహ్ బుఖారీ : 32వ ప్రకరణం - ఫజ్లి లైలతుల్ ఖద్ర్, 3వ అధ్యాయం - తుహర్రి లైలతుల్ ఖద్రి ఫిల్ విత్రి మినల్ అష్రిల్ అవాఖిర్]